

1100. OBLETNICA PRIHODA SV. CIRILA IN METODA**VELIČASTNI JUBILEJ SLOVANSKIH NARODOV****Solunska brata sta jim prinesla luč krščanske vere in kulture****- Papeževo apostolsko pismo škofom slovanskih narodov**

Slovanski narodi praznujejo letos veličastni jubilej — 1100. obletnico prihoda svetih misijonarjev Cirila in Metoda med nje. In z njimi praznujeta ta veliki jubilej vsa katoliška Cerkev in ves krščanski svet. Kajti s tem je bil napravljen odločilni korak, ki je navezal na Cerkev in na kulturni krščanski svet številne nove narode in v geografskem pogledu takorekoč pol Evrope, od Panonije, Balkana do Baltskega morja in globoko v ruske stepe. Po pravici lahko rečemo, da je bil prihod sv. bratov v velikomoravsko državo leta 863 po svojih zgodovinskih in duhovno-kulturnih posledicah eden najvažnejših dogodkov ne le v srednjem veku, ampak v vsej evropski zgodovini. S tem, da sta prinesla celi vrsti slovanskih narodov krščanstvo ali pa jim ga utrdila, ker sta ga učila v njihovem jeziku in ga s tem napravila razumljivo ter domače, sta rešila te narode pečata barbarstva in jim s knjigami ter lastno pisavo uravnala pot v evropsko kulturo. Tako si nista pridobila zaslug le za krščansko vero, ampak tudi za kulturno prebujenje slovanskih narodov in za obogatitev vse evropske kulture, za katero ti narodi od tedaj niso predstavljali več grozeče nevarnosti z Vzhoda, ampak novo zorana rodovitna tla, ki so željno sprejemala semena krščanstva in kulture ter začenjala kmalu roditi bogat sad. Danes ni mogoče govoriti o kulturni Evropi brez kulturnega deleža slovanskih narodov, brez ozira na politične sisteme. Na kratko bi lahko rekli, da sta bila ravno sveta brata Ciril in Metod tista, ki sta s svojim inteligentnim misijonskim in kulturnim delom napravila iz slovanskih narodov integralni del Evrope, za vse čase.

VELIKE ZASLUGE

Te velikanske zgodovinske zasluge svetih Cirila in Metoda priznava danes vse objektivno zgodovinopisje ne glede na politično barvo. Zelo verjetno je, da sta s tem, ko sta navezala slovanske narode na Cerkev in na kulturni krščanski Zahod, nekaterim izmed njih celo omogočila, da so se ohranili. Če bi bili namreč ostali v mraku svojega poganstva in analfabetizma, bi ne bili našli dovolj zavestne odporne sile, da se obvarujejo pred mogočnim pritiskom kulturnejšega Zahoda, in ta — mišljeni so zlasti vladarji nemškega rodu — bi bil dobil s tem dober povod, da bi bil vedno spet poganjal svoje vojske na »misijonske« ali

krizarske pohode proti slovanskim narodom, dokler jih ne bi iztrebil, kot se je zgodilo to s Polabskimi Slovani, v glavnem ravno zaradi tega, ker do njih ni segel blagodejni vpliv misijonskega dela sv. Cirila in Metoda in so ostali pogani.

Največ dobrega pa je prineslo misijonsko in kulturno poslanstvo solunskih bratov verjetno ravno nam Slovincem, kot nasproti Zahodu najbolj izpostavljenemu slovanskemu narodu. Verjetno bi bil slovanski narod že davno izginil iz evropske zgodovine, in bil dokončno asimiliran nemštvu, če bi ga sveta Ciril in Metod, zlasti tudi po zaslugi modrega vladarja slovenske Panonije, kneza Koclja, ne bila dvignila na kulturno raven njegovih sosednjih narodov in mu vdihnili tako veliko duhovne odporne sile in samozavesti, da je 'ahko vzdržal tisoč let vse poskuse asimilacije.

Spričo tega se letos tudi slovenski narod iskreno in hvaležno pridružuje drugim slovanskim narodom in katoliški Cerkvi pri obhajanju zgodovinskega jubileja 1100. obletnice prihoda svetih Cirila in Metoda na Veliko Moravsko in v Koclievo Panonijo, iz katerih sta naredila središče svojega misijonskega in kulturnega dela. Tudi Cer-

kev je v polni meri priznala in poudarila pomen tega jubileja, saj je naslovil papež Janez XXIII. za to priložnost na nadškofe in škofo slovanskih narodov posebno apostolsko pismo, ki ga je v sredo, 15. maja, v celoti objavilo vatikansko glasilo »Osservatore Romano« in je bilo tudi preko drugih informacijskih sredstev sporočeno cerkvenim oblastem, duhovščini in javnosti vseh slovanskih narodov.

APOSTOLSKO PISMO

Na začetku apostolskega pisma opozarja sveti oče, da po vzvišenih namenih Božje previdnosti sovpadata praznovanje pomembnega veličastnega dogodka, ko sta pred enajstimi stoletji znamenita apostola sveta Ciril in Metod prispela iz Konstantinopla v Veliko Moravijo, ter vesoljni cerkveni zbor Vatikan II. Posameznim narodom se resnično ne more prigoditi nič boljšega in noben blagor ne more biti večji in očitnejši od tistega, kar se jim dogodi, ko zasije nanje pod žarki sonca pravičnosti Evangelij, to je, ko požene krščanstvo v njih nove veje. In prav to se je zgodilo številnim slovanskim narodom, ko je božja Previdnost poslala med nje tako odlična moža.

Želja po združitvi z vzhodnimi brati

Papež nato naglašja božjo dobroto, ki se razodeva posebno v tem, da privede cele družine narodov v kraljestvo božje in jim podeli plemenitost krščanskega naziva. Zato se mu je zdelo primerno, da pošlje škofom slovanskih narodov to pismo, da poudari tako važen zgodovinski dogodek in da jih vzpodbudi z očetovsko in ljubečo besedo, naj ga tudi oni vredno in pobožno počaste. Opozarja jih, naj svojim rojakom posebno skrbno in slovesno prikažejo življenje, čednosti, potovanja, podvige, težave in preizkušnje svetih Cirila in Metoda v prizadevanju, da bi spreobrnila njihove narode h Kristusu ter jih napotila k popolnosti civilizacije in kulture. Res je, da so prej že drugi isto poskušali, vendar pa so dosegli le omejene in počasne rezultate, v pričakovanju, da bo po božji milosti prišel primerni čas in bo napočil dan rešitve. Za plodovitost delovanja svetih Cirila in Metoda pa navaja papež Janez XXIII. predvsem to, da sta bila »revna v smislu sveta, pa bogata vere«, da sta bila »bogata čednosti in imela čut za lepoto«,

da sta bila navezana na Petrov prestol in mu bila kar najbolj vdana, da sta bila popolnoma in pobožno katoliška ter apostolska v vsem pomenu te besede. Papež spominja na to, da je navedel te značilnosti njihovih osebnosti in njunega dela že njegov prednik Pij XI.

(S tem je sedanji papež posredno še enkrat zavrnil vse obdolžitve nemških škofov na račun svetih bratov, obdolžitve, zaradi katerih so ju preganjali, zlasti Metoda, in ki še danes meglijo pogled nekaterih nemških ali nemško čutečih škofov do dela sv. Cirila in Metoda in do slovanskih katolčanov, kar je ravno v zadnjem času prišlo tako žalostno do izraza na Koroškem in kar ob tej slovesni priložnosti še posebno obžalujemo. Op. ured.)

Papeževo apostolsko pismo potem v glavnih obrisih navaja življenjepis in delo svetih bratov, pri čemer na več krajih omenja tudi Slovence. Poudarja, kako sta ju takratna papeža Hadrijan II. in Janez VIII. spoznala za vredna vsega priznanja in ča-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 19. maja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski zbori; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Kristus in sv. Peter v Nadiški dolini«, legenda (Jože Peterlin), igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkevni zbor iz Doberdoba; 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Mandolinski ansambel »Sloboda«; 17.00 Kinoklub, filmski svet v besedi in glasbi; 18.30 Poklici in razvedrila: »Lov« (Rado Bednarik); 21.00 Iz slovenske folklore: »Pratika« (Niko Kuret); 21.30 Sodobna simfonična glasba — Alexander Skrjabin: Prometej, pesnitev ognja.

• PONEDELJEK, 20. maja, ob: 12.00 Iz slovenske folklorne »Pratika« (Niko Kuret); 18.00 Kitarist Dragotin Lavrenčič — Manuel M. Ponce: Variations sur »Follia de España«; Alfred Uhl: Ples; Joaquin Turina: Fandanguillo; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.00 Radijska univerza — Aljoša Vesel: Avtomobil: »Preizkušnja vozila in dostava kupcu«; 20.30 Verdijeve proslave: »La Traviata«, opera v štirih dejanjih.

• TOREK, 21. maja, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Iz del dunajskih klasikov; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi — »Razgovor med Naravo in Islandcem«, (prevod A. Rebula, uvod B. Tomažič); 21.30 Koncert sopranistke Ksenije Vidali-Zebre, pri klavirju Marijan Lipovšek — Arije iz Poličevih, Gotovčevih, Svarovih in Zajčevih oper; 22.00 Obletnica meseca — Vinko Beličič: »Pesnik Françoise Villon, ob 500-letnici smrti«.

• SREDA, 22. maja, ob: 12.00 Brali smo za vas; 18.30 Sodobni italijanski skladatelji: Roman Vlad; 19.00 Higiena in zdravje, s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Dolarji proti Ameriki«, radijska drama (Ivan Canciullo - Lada Mlekovič), igrajo člani RO; 22.00 Iz italijanske glasbenega ustvarjanja: Rimska filharmonična akademija.

• ČETRTEK, 23. maja, ob: 8.30 Cvetice v slovenski pesmi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi — »Razgovor med Naravo in Islandcem«, (prevod A. Rebula, uvod B. Tomažič); 14.40 Slovenske ritmične popevke; 15.30 »Klinični primer«, drama v dveh delih (Dino Buzzati - Slavko Rebec), igrajo člani RO; 18.30 Koncert Tržaškega tria; 19.00 Sirmo obzorja: »Razvoj moderne krščanske arhitekture« (Raško Vodeb); 20.30 Simfonični koncert orkestra tržaške filharmonije. Po koncertu: Knjižne novosti — Martin Jevnikar: Miško Kranjec in njegov avtobiografski roman »Mladost v močvirju«.

• PETEK, 24. maja, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.30 S koncertov Camerate Musicale Triestine; 19.00 Radijska univerza — Maks Sah: Dežela Furlanija - Juljska krajina: »Navpična oblikovitost in vode«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Antologija Ivana Trinka: »Vzgojitelj mladega rodu« (R. Bednarik); 21.15 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 25. maja, ob: 12.00 Po širtem svetu; 14.40 Pojeta Bettv Jurkovič in Majda Sepč; 15.30 »Ivanova dogodivščina« (Leonid Andrejev - Oscar Sudoli - Lelja Rehar), igrajo člani SG v Trstu; 16.25 Mladi solisti: Pianistka Elvia Merlo; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarji o Vesolinem cerkvenem zboru; 18.00 Sodobna slovenščina; 19.00 Družinski obzornik; 20.45 Poje »Koroški Akademski Oktet«; 21.00 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

19. maja, nedelja: Ivo, Celestin
 20. maja, ponedeljek: Bernard, Ljubinka
 21. maja, torek: Feliks, Valent
 22. maja, sreda: Milan, Helma
 23. maja, četrtek: Vnebohod, Željko
 24. maja, petek: Cvetka, Marija
 25. maja, sobota: Naško, Urban

MLADINA IZ MAČKOVELJ

priredi v nedeljo, 19., in v ponedeljek, 20. t. m., tradicionalno

„ŠAGRO“

Igra »Dolinski kvintet« od 20. do 24. ure.

Veličastni jubilej slovanskih narodov

(Nadaljevanje s 1. strani)

sti zaradi njune pobožnosti, pravovernosti in apostolske vneme. Papež Janez VIII. je še posebej odvrnil od Metoda vsakršno obtožbo (s strani nemških škofov) zaradi uvedbe slovanskega bogoslužja in ga potrdil v vseh njegovih funkcijah in časteh. Papež »želi in zahteva«, naj škofje in vsi tisti, ki v okrilju slovanskih narodov kličejo Kristusovo ime, dvignejo oči in srce k tema nebeškima zavetnikoma. Naj imajo zaupanje v sveta Cirila in Metoda, da iz svojega nebeškega bivališča pomagata z molitvijo pri potrebah in delu, kateremu sta se bila posvetila. Njuna ljubeča skrb je danes še bolj živa in močna.

PRIZNANJE SLOMSKU

Sveti oče potem naglašja svojo željo po združitvi s krščanskimi brati na Vzhodu, kar je tudi želja vesoljnega cerkvenega zbora. Ne manjka znakov in razlogov za zaželeno združitve, pravi papež, in na obeh straneh je mnogo več tistega, kar kristjane na Zahodu in Vzhodu združuje, kakor pa tistega, kar jih deli. Nedvomno bo obnovitev sloge prinesla krščanskemu svetu novo dobo sreče. Zato naj bi obe strani pripravljali poti, ki bi pripeljale do zaželenega cilja, če se bosta medsebojno spoštovali in bratovsko ljubili. K dosigi tega cilja je že zelo veliko pripomogla zveza, ki jo je ustanovil mariborski škof Anton Martin Slomšek — nadaljuje papežovo pismo — in katero je dalje razvijal olomouški nadškof Anton Ciril Stojan, to je »Apostolat sv. Cirila in Metoda«. Papež pohvalno omenja velehradske kongrese in citira svoje lastno poslanico predsedniku velehradskega kongresa l. 1927, ko je bil apostolski delegat. Našteva in pohvali značilne odlike slovanskih narodov, kot so živi čut za božje stvari, velikodušnost, bistri razum, nagnjenje po vpludnem življenju, velika umetniška nadarjenost, gostoljubnost in druge, ki »opravičujejo najlepše upanje« v pogledu teh narodov; hkrati

pa obžaluje, da pri nekaterih teh narodov ne upoštevajo več nadnaravnih vrednot in krščanstva ter teptajo tisto, kar bi naj spoštovali in ljubili.

Na koncu papež vzpodbuja k novim pobudam za češčenje spomina svetih bratov Cirila in Metoda, zlasti k doktrinalnim študijam, zgodovinskim raziskavam in romanjem. Tako se bosta sveta apostola vrnila k svojim slovanskim narodom in jih ponovno razsvetljevala.

OB PRISOTNOSTI ODLIČNIH GOSTOV

Tu naj pristavimo, da so v tem pogledu in kar zadeva nadaljevanje Slomškove pobude za zedinjenje s pravoslavnimi kristjani, slovenski duhovniki in učenjaki še vedno med najbolj delavnimi, kar dokazuje med drugim obsežna knjiga Franca Grivca o Cirilu in Metodu, ki je nedavno izšla v nemškem jeziku pri založbi Harrassowitz v Wiesbadnu in ki prinaša zelo veliko novih podatkov in ugotovitev.

Papež je blagoslovil v ponedeljek temeljni kamen novega Zavoda svetih Cirila in Metoda v Rimu, nakar je podpisal apostolsko pismo škofom slovanskih narodov ter imel potem govor na zastopstva škofov, duhovnikov in vernikov vzhodnega obreda, ki so prisostvovali tej slovesnosti. V govoru je še enkrat poudaril pomen čudovitih misijonskih podvigov obeh svetih bratov in izrazil željo po živi kontinuiteti njunega apostolata. Med navzočimi zastopniki slovanskih narodov so bili tudi nekateri cerkveni dostojanstveniki in številni duhovniki jugoslovanskih narodov, med njimi zagrebški nadškof Frančišek Šeper, beograjski pomožni škof Gabrijel Bukatko, šibeniški škof Josip Arnerič, p. Anton Koren S.J., tajnik Rimskega apostolskega sveta svetih Cirila in Metoda, in p. Anton Prešeren, slovanski asistent Jezusove družbe.

Ne dvomimo, da bo imel ta veliki krščanski in zgodovinski jubilej blagodejne in trajne posledice tudi za naš slovenski narod. To želimo iz vsega srca.

Nov ameriški polet v vesolje

Za v torek popoldne je bil določen nov ameriški polet v vsemirje. Astronavt, 36-letni letalski major Gordon Cooper, je že sedel v letalski kabini, kjer je nameščenih na stotine gumbov za vsemogoče aparate in znanstvene instrumente. Eno tono težka raketa »Faith 7« ima nalogo 22-krat obkrožiti zemeljsko oblo v 34 urah. Poseben televizijski oddajni aparat naj bi kazal gledavcem na zemlji sleherni gib letalca v kabini. Novi polet ima tudi nalogo, proučiti nov način prehrane in gibanja človeka v vsemirskem letalu, ki bo poletelo na luno.

V torek popoldne je bilo že vse pripravljeno za odlet. Letalec je sedel že 5 ur v kabini. V zadnjem trenutku so pa ugotovili, da je odpovedal Dieslov motor, pri stolpu, ki podpira raketo. V občutljive delce motorja je zašel prah in je bilo potreba 2 uri dela, preden so ga očistili. Obenem je pa prišlo še sporočilo z Bermudskih otokov, da ne delujejo radarski aparati, ki so imeli nalogo spremljati polet. Dvanajst minut preden bi morala raketa

švigniti v ozračje, je prišel ukaz, naj se poizkus prenese na sredo.

Gordon Cooper je švignil v vsemirje ob natančno napovedani uri. Medtem ko pišemo nadaljuje svoj fantastični polet okrog Zemlje. Vse poteka v najlepšem redu.

To je doslej največji ameriški uspeh v vesoljskih poletih.

BEG Z DEZELE

Statistični urad v Rimu skuša vsako toliko ugotoviti, kako je z begom iz kmetijstva. Zadnja poročila pravijo:

V razdobju 1954 do 1961 je zapustilo kmetijsko zaposlenost 1 milijon 2 stotisoč delovnih ljudi. Kot posledica se spreminja stanje zaposlenih v kmetijstvu. Dočim je bilo leta 1954 od zaposlenih v kmetijstvu samo 20% žensk, jih je bilo 8 let pozneje 32%. Zanimivo pa je, da zapuščajo kmetijsko delo večinoma neodvisni, to je samostojni kmetje, dočim je kmečkih delavcev komaj 50.000 med 1.250.000, ki so zapustili opravilo v kmetijstvu.

Mirovna nagrada za Janeza XXIII.

Pravi triumf je doživel papež Janez XXIII. v petek in soboto, ko je sprejel Balzanovo mirovno nagrado za leto 1963. V baziliki sv. Petra je predsednik Segni izročil papežu listine o nagradi in vsoto 150 milijonov, katero je takoj določil za sklad v mirovne namene.

V soboto popoldne pa se je papež peljal v slovesnem sprevedu po rimskih ulicah na Kvirinal, da vrne Segniju obisk in da prisostvuje razdelitvi nagrad štirim drugim odlikovancem. Ti so: nemški skladatelj Paul Hindemith, ameriški zgodovinar Samuel Eliot Morison, sovjetski matematik Andrej Kolmogorov in avstrijski zoolog Karel von Frisch.

Med gromom topov in zvonjenjem z vseh rimskih cerkva je papež prišel v sijajno razsvetljeno predsedniško palačo. Po 24 letih je bil ta prvi papeški obisk pri poglavarju italijanske države. Po Segnijevem in Gronchijevem nagovoru je imel papež daljši govor, v katerem je poudaril, da mora sloneti mir na resnici, pravici, ljubezni in svobodi, ne pa na strahu, nezaupanju in grožnjah.

PO MOSKOVSKEM PROCESU

V soboto se je končala v Moskvi obravnava proti angleškemu trgovskemu zastopniku Wynneju in proti sovjetskemu državljanu Penkowskemu, članu tehničnega odbora za nabave iz inozemstva. Oba sta bila obdolžena vohunstva in je bil prvi obsojen na 8 let ječe, drugi pa na smrt. Med razpravo je državni pravdnik obtožil tudi več članov ameriškega in britanskega poslaništva v Moskvi, češ da so bili soudeleženi pri vohunskih poslih obeh obsojenec.

Že ta teden je sovjetska vlada povzela zaključke in izgnala s svojega ozemlja 5 ameriških in 5 britanskih diplomatov, češ da so »nevšečne osebe«. Šest izmed označenih oseb se že nahaja doma, drugi pa bodo morali takoj odpotovati.

Seveda, zapadne države bodo odgovorile s protipotezo; pravzaprav so že. Vlada Zahodne Nemčije je sporočila dvanajstim sovjetskim časnikarjem, da morajo takoj zapustiti njeno ozemlje, ker da so osumljeni vohunstva v prid Sovjetske zveze. Ni izključeno, da bodo zdaj pa spet v Moskvi izsledili, kakega zapadnega vohuna.

Odloženo zborovanje

Za dan 28. maja je bil določen zbor osrednjega odbora sovjetske komunistične stranke. Novi datum sklicanja je določen šele za konec meseca junija. Zborovanje je prenešeno v prvi vrsti zato, ker pričakujejo še prej v Moskvo prihod kitajskega odposlanstva. Razgovori med kitajskimi in sovjetskimi komunističnimi prvaki, naj bi odstranili ali vsaj pojasnili velika ideološka nasprotja med obema strankama. Šele na podlagi teh razgovorov bodo na strankinem zborovanju v Moskvi sprejeli nove smernice v zunanji politiki komunističnega bloka držav. Drugi razlog za nenadno odgoditev zasedanja centralnega odbora je pa tudi še vedno trajajoča bolezen Frola Kozlova, ki velja za bodočega naslednika Nikite Hruščova.

Po uradni slovesnosti se je papež razgovarjal z odlikovanimi umetniki in znanstveniki. Posebno prisrčno je pozdravil v francoščini sovjetskega znanstvenika, ki je ves ginjen stiskal roko sv. očetu. Na triumfalnem povratku v Vatikan je pozdravljalo papeža po mestnih ulicah pol milijona ljudi.

Podelitev mirovne nagrade papežu in njegov istočasni uradni obisk na Kvirinalu je tudi preprosti človek ocenil kot važen mejnik v mirovni prizadevanjih.

—0—

NOVI ČLAN OZN

Varnostni svet Organizacije združenih narodov je sprejel arabsko državo Kuvait kot novo članico v zvezo. Ta na nafti izredno bogata dežela bo že 110. članica mednarodne državne zveze. Lansko leto se je Sovjetska zveza uprla proti njenemu sprejemu, letos pa je glasovala za njeno članstvo. Sovjetska poteza je naperjena proti Iraku, ki je hotel Kuvait zasesti in priključiti svojemu ozemlju. Arabske države so pa odposlale na mejo Kuvaita svoje čete in so preprečile namero bagdadske vlade. V ozadju vsega spora so seveda bogati naftni vrelci, katere noče nobena velesila prepustiti kakemu tekmeču, zato se raje bore za samostojnost te puščavske države.

Naser v Sloveniji

V nedeljo je priplul s svojo jahto »El Hurija« egiptovski predsednik Naser na Brionce. Predsednik Tito ga je sprejel nad vse slovesno, čeprav je to že enajsto srečanje med obema državnikoma. V ponedeljek sta imela oba predsednika več ur trajajoče razgovore na otočku Vangi. Udeležili so se jih tudi politični svetovavci z jugoslovanske in egipčanske strani.

Glavna vsebina političnih razprav je bila zveza med Egiptom, Sirijo in Irakom. Tito je svetoval svojemu tovarišu, naj se izvede načrt za zvezo arabskih držav postopoma, zlasti ker ima vsaka teh dežel lasten politični in gospodarski razvoj.

Potreba postopnega združevanja se je izkazala že med obiskom na Brionih. V Damasku se je namreč že spremenila vlada. Ključne postojanke v ministrstvih so zasedli člani stranke »Baath«, ki ni prav prijazna Naserju. Ministrski predsednik je za enkrat še ostal dosedanji Salah-el-Bitar.

Prav tako je preosnoval vlado v Iraku ministrski predsednik El Bakr, in sicer tudi pod pritiskom socialistične in protinaserjeve baath-stranke.

Vse te spremembe bodo potrdile jugoslovansko gledanje na potrebo, da se arabske države pod Naserjevim vodstvom le postopoma združijo v skupno zvezo.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29.477

Slepar na debelo

Oči mnogih italijanskih državljanov so obrnjene v industrijsko mesto Terni, kjer odgovarja pred sodnijo 49-letni carinski nadzornik Cesare Mastrella za velikanske goljufije. Svojo službo je ta duhoviti slepar na debelo začel v Trstu. V carinski službi se je tako odlikoval, da je vedno napredoval in je končno postal carinski nadzornik v Terniju, kjer tamkajšnje velikanske železarne uvažajo stroje in surovine v velikih množinah iz tujih držav. Tovarne izplačujejo državi milijonske carine za uvoženo in izvoženo blago. Prav te dohodke je nadzoroval Mastrella, ki je bil na carini glavni nadzornik in še blagajnik povrh. Imel je lepo mesečno plačo — 200.000 lir. Užival je neomejeno zaupanje predstojnikov v Rimu in v finančnem ministrstvu. Nič čudnega, ko so pa kontrolorji iz Rima našli pri 22. običajnih pregledih popolnoma vse v redu in ni v blagajni manjkala niti lira. Nekoliko čudno se je pa le dozdevalo nekaterim sosedom, da carinski nadzornik živi nad vse razkošno. Imel je lepo vilo, z ženo vsak svoj avto. Žena je imela v Rimu posebno stanovanje in večjo trgovino z dragocenimi toaletnimi ženskimi potrebščinami. Meščani so šušljali, da vzdržuje poleg družine in razsipne soproge še 28-letno ljubico Mario Tomaselli. Tudi njej je carinski uslužbenec kupil v Rimu stanovanje, podobno trgovino kot zakonski ženi in drag avtomobil.

»Vzgleden državni uradnik«

Kljub takemu življenju so ga vsi imeli za poštenjaka in dobrega človeka. Kako tudi ne, ko pa je v barih dajal pri navad-

nem »kapucinu« še napitnino do 1000 lir. Če je kdo posumil, od kod toliko denarja, se je Mastrella izgovarjal, da ima srečo pri stavah na nogomet. V resnici je tudi stavil tedensko po nekaj milijonov na »Totocalcio« in je plačeval dva matematika, da sta mu izpolnjevala stolpce. Nekajkrat je tudi res zadel po več milijonov.

A kaj je vse to spričo ene milijarde in 75 milijonov lir, za katere je »pošteni in ugledni« državni uradnik osleparil državo v zadnjih šestih letih svojega uradovanja. Zadeva je prišla na dan šele pri 23. uradnem pregledu na carinarni. Nadzornik Ghilardi, ki je marsikaj slišal o razsipnem življenju svojega podrejenega, je šele ugotovil, da je Mastrella s spretno goljufijo spravil v svoj žep milijonske dohodke iz carinskih vp'acij od strani jeklarn v Terniju. V vseh teh šestih letih si je podjetni goljuf priskrbel povprečno po 10 milijonov mesečnih dohodkov. Pred sodniki je mož natanko izpovedal in se je celo pobahal, da je »prava otroška zadeva« oslepariti državno upravo. Namignil je tudi na svoje zveze na višjih mestih v Rimu. Zato se marsikomu tresejo hlače — če se ne bo prav zaradi tega vsa pravda razblinila v nič. Država tudi ne bo dobila nazaj vseh svojih milijonov. Z zasego vsega Mastrellovega premoženja je pokrila komaj polovico škode. Okrog 500 milijonov je pa poštenjakovič baje spravil na varno. Ko bo odsedel morda nekaj let zapora, jih bo mirno užival kje v tujini.

Brez dvoma je, da kaže tudi Mastrellov slučaj na neko gnilobo v državni upravi.

Tržaškega

Nabrežina:

SEJA OBČINSKEGA SVETA

Na ponedeljkovi redni seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je župan prebral pismo, naslovljeno na generalni vladni komisariat, na pokrajinsko upravo in druge urade, v katerem se zavzema, da bi pokrajinska uprava spremenila načrt o preureditvi in razširitvi pokrajinske ceste skozi Nabrežino. Pismo poudarja, da ta načrt ne more vprašanja tako rešiti, kot zahtevajo potrebe prometa, in bo za njegovo izvedbo potrebno porušiti nekaj poslopij ter pokvariti več zemljišč.

Občinski tehnični urad v sporazumu s prizadetimi lastniki zemljišč predlaga za to cesto novo traso. Če bi jo pokrajinska uprava sprejela, bi del ceste bil raven in bi celotna dela tudi manj stala. Pismo, ki ga je občinski svet odobril soglasno, se zaključuje s prošnjo, naj pristojna oblastva posredujejo, da bi pokrajina sprejela načrt, ki ga predlaga občinski tehnični urad in ga odobrava tudi prizadeto prebivastvo.

Preden je svet prešel na obravnavo dnevnega reda, je odbornik Abdon Vižintin-Slavec dal kratko izjavo ter med drugim poudaril, da zaradi osebne moralne in duševne krize odlaga mandat občinskega svetovavca. Njegova izjava je presenetila vse prisotne. Občinski svet bo o tej zadevi razpravljajal na prihodnji seji.

Namesto odbornika za finance Josipa Terčona, ki je bil zaradi bolezni odsoten in kateremu je župan v imenu vsega občinskega sveta voščil, naj čimprej ozdravi, je o letošnjem proračunu poročal odbornik D. Legiša. Iz njegovega poročila je razvidno, da izkazuje proračun skupno 92.253.000 lir rednih in izrednih dohodkov ter okrog 136 milijonov rednih in izrednih izdatkov. Primanjkljaj znaša okrog 44 milijonov lir. V primeri z letom 1962 se bodo dohodki predvidoma povečali za 10 milijonov.

O tem vprašanju bo svet nadaljeval razpravo na prihodnji seji.

Dolina:

LETOŠNJE MAJSKO SLAVJE

V ponedeljek se je v Dolini zaključilo tradicionalno ljudsko slavlje, katerega osrednji dogodek sta postavitve tako imenovanega »mlaja« in ples na prostem. Tudi letošnjega slavlja se je zlasti v nedeljo udeležila precejšnja množica, med katero je seveda prevladovala mladina iz bližnjih in oddaljenih vasi ter iz mesta. Po koncertu domače godbe na pihala se je začel ples, pri katerem je igral znani »Dolinski kvintet«, pela pa sta Dario in Darko.

Kot vsako leto je ob tej priložnosti bila razstava domačih vin. Vina je ocenila posebna komisija, ki je posameznim vinogradnikom tudi dodelila nagrade. Za črna vina so bili nagrajeni: 1. Josip Kuret - Ricmanje 16; 2. Karmelo Maver - Boljunec 20; Josip Vodopivec - Dolina 128; Ivan Žerjal - Dolina 111. Prvi prejme zlato kolajno (nagrada pokrajinske uprave), drugi posebno diplomu, tretji črpalko za namakanje (na-

grada Kmetijskega nadzorništva), četrta 5 tisoč lir (nagrada potovalnega urada »Aurora«).

Za bela vina so bili nagrajeni: 1. Karmelo Maver - Boljunec 20; 2. Albin Žerjul - Prebeneg 40; 3. Josip Svetina - Dolina 216; 4. Josip Kocjančič - Prebeneg 43; 5. Jakob Žerjal - Boljunec 266.

Dobili bodo naslednje nagrade (po zgornjem vrstnem redu): zlato medaljo (Kmetijsko nadzorništvo), črpalko za namakanje (Dolinsko županstvo), srebrno medaljo, 5 tisoč lir (Kmetijska zadruga), enoletno brezplačno naročnino »Primorskega dnevnika«.

Manjše nagrade bodo za bela vina prejeli tudi: Josip Steržaj - Boljunec 142, Andrej Hrvat - Boršt 36, Oskar Svava - Ricmanje 52 in Anton Tul - Mačkoblje 62.

Sempolaj:

SOLSKA PRIREDITEV

Sempolajska osnovna šola je prejšnjo nedeljo imela zaključno šolsko prireditev. Učenci so pod vodstvom svojih učiteljev pripravili pester spored, med drugim nastop šolskega zbora ter igro »Mačeha in pastorka«.

Občinstvo, med katerimi smo opazili predstavnike šolskih in cerkvenih oblasti ter nabrežinskega župana, je nastopajoče nagradilo s ploskanjem in se jim s tem zahvalilo za prijeten popoldan, ki so ga prebili v njihovi sredi.

Sv. Križ:

PRERANA SMRT

V torek smo položili k večnemu počitku na svetokriškem pokopališču 19-letnega Rada Sedmaka, ki je podlegel hudim poškodbam, katere je zadobil ob prometni nesreči pri Domju. Pokojnik se je v nedeljo s prijatelji udeležil ljudskega slavlja v Dolini. Ko se je zvečer vračal na motorju domov, je pri Domju zgubil oblast nad vozilom in tresčil ob zaščitno ograjo na mostu čez Glinščico. Umrl je čez nekaj ur v tržaški bolnišnici. Prijatelj, ki se je vozil na istem motorju, pa je bil laže ranjen.

Pogreba se je udeležila velika množica, med katero je bilo zlasti mnogo mladine. Pokojniku v slovo je zapel žalostinko domači pevski zbor.

Naj mu bo lahka domača zemlja. Hudo prizadeti družini izrekamo globoko občuteno sožalje.

ZAŠČITA KULTUR

Kot predvideva Zeleni načrt, je ministrstvo za kmetijstvo nakazalo vsoto denarja, ki je potrebna za zaščito rastlin pred živalskimi in rastlinskimi zajedavci. Gre predvsem z zaščito dragocenejših kultur, kot so povrtnina, cvetlice in sadje, ki potrebujejo tudi več nege.

Ustanove, ki so v naši pokrajini odgovorne za razvoj kmetijstva, svetujejo, naj se letos posveča največja pozornost zatiranju zajedavcev, ki povzročajo škodo v cvetličarstvu, vrtnarstvu in vinogradništvu. Tržaško opazovališče za rastlinske bolezni je v sporazumu s Kmetijskim nadzorništvom sestavilo načrt, kako naj se kmetovavci bo-

jujejo proti živalskim in rastlinskim zajedavcem in s tem zaščitijo svoje kulture.

Kdor želi podrobnejših navodil, se lahko zgleda na Kmetijskem nadzorništvu — ul. Ghega 6/I.

VOLITVE NA UNIVERZI

Za letošnje volitve na tržaški univerzi je značilna večja udeležba volilnih upravičencev. Volitev za novo predstavništvo visokošolcev se je udeležilo 1.754 akademikov ali 47% vseh upravičencev. Na vseh prejšnjih volitvah je glasovalo največ 40 odstotkov visokošolcev.

Izidi letošnjih volitev so naslednji: Intesa (demokristjani) 553 glasov — 12 sedežev;

GNT (skrajna desnica) 353 glasov — 8 sedežev;

UGI (levičarji) 332 glasov — 7 sedežev;

AGI (liberalci) 213 glasov — 4 sedeži;

Neodvisni — 168 glasov — 3 sedeži;

AUI — 53 glasov — 1 sedež;

Adria — 65 glasov — 1 sedež.

Slovensko listo »Adria« bo letos zastopal akademik Danilo Lovrečič. Ta lista je prejela 7 glasov več kot lani. Na levičarski listi UGI je bil ponovno izvoljen akademik Igor Kosmina.

Beneška Slovenija

PODBONESEC

Če vzamete v roke naše časopisje, berete kar venomer o naših cestah in popravilih na njih. Dobili boste vtis, kakor da je v Beneški Sloveniji že vsaka steza do gnojščica če ne asfaltirana, pa vsaj lepo urejena. V resnici pa smo še marsikje daleč od tega.

V naši občini še vedno niso popravljene ceste, ki drže iz Kala in Črnega Vrha na glavno cesto. Pravzaprav je že pričelo delati podjetje Cella, potem se je pa vse nekam ustavilo. Zdaj bo menda prevzelo vsa dela neko drugo podjetje. Večkrat se namreč zgodi, da kak podjetnik prevzame naročilo za popravila, potem pa uvidi, da cene materialu tako naraščajo, da ne more s proračunom skozi in vse skupaj pusti. Ljudje pa spet čakajo na nove seje gradbenih odborov, da najdejo druga podjetja, ki so voljna prevzeti popravila.

PO RADIU O TRINKU

Naše brave in vse rojake po naših vaseh opozarjamo, da oddaja tržaški radio v slovenščini že nekaj časa predavanja v počastitev stoletnice rojstva msgr. Ivana Trinka. Ciklus oddaj pod naslovom »Antologija Ivana Trinka«, v priredbi prof. Bednarika, je doslej vseboval predavanja »Zemlja, ki ga je rodila«, »Hiša, ki ga je rodila«. Zadnje je bilo v petek »Iz ljudstva pred oltar«. Oddaje, ki se slišijo vsak petek ob 9. zvečer, vsebujejo tudi neobjavljene odlomke iz Trinkovih del.

ČEDAD

Krčmarji imajo včasih zares mučen poklic. Težka je njih naloga posebno proti poznim nočnim uram, ko je treba vinske goste metati ob policijski uri iz lokala. Lepa beseda dostikrat res ne pomaga in je potreba krepkih rok, ki potisnejo vinjene bratce čez prag na plano.

JAVNA DELA

Na eni zadnjih sej je pokrajinski odbor sprejel več sklepov za javna dela v naši pokrajini. Prišla je na vrsto tudi cesta iz Mernika v Dolenje in v Bračan. Ta pot čaka že nekaj časa na dokončno ureditev. Za drugo polovico del so zmanjkala denarna sredstva. Odbor bo moral v ta namen najeti nekaj posojila.

Odborniki so potrdili tudi predlog za ureditev posebnega strokovno izpolnjevalnega tečaja v gluhonemnici. Gre za mehanično delavnico, kateri je potrebna še vsa oprema. Gluhonemi, ki so se dozdej izobrazili večinoma le za čevljarje ali mizarje, bodo v zavodu mogli končati tudi strokovni pouk za mehanike.

POGDORA

Po dolgem času smo pa le čakali, da nam bo brv čez Sočo skrajšala pot v mesto in na delo. Most je popravljen in ima isto obliko, kot jo je imel pred tisto hudo povodnjo. Za sedaj je odprt samo do mraka, ker manjka še razsvetljava. Podjetje zagotavlja in mi tudi ne dvomimo, da bo kmalu tudi ta pomanjkljivost odpravljena ter bo prehod čez reko stalno odprt.

- *Kanalška dolina*

Malokdaj se pa sliši, da bi v krčmi kar grizli neljube goste. Nekaj podobnega se je pripetilo prejšnji teden v neki čedadski gostilni. Delavec D'Odorico iz Prapontnega se je pri kozarcu ma'lo preveč ustavil. Vnel se je prepir med njim in krčmarjevim sinom. Beseda je dala besedo in končalo je tako, da je mladi krčmar tako močno ugriznil gosta v levo ramo, da so morali tega kar v bolnišnico odpeljati.

LOG

Po naši vasi, ki spada pod občino Četoto, se še sedaj govori o roparskem napadu. kakršnih smo po naših krajih le malo vajeni.

Kmečki gospodar Matija Kalic iz Kloca se je pred nekaj dnevi vračal pod noč iz Nem proti domu. Na nekem ovinku je nenadoma skočila iz grma zakrinkana postava in je navalila na poznega popotnika, ki se je nekaj časa branil, nazadnje je pa obležal pod udarci roparskega napadavca. Ko se je pobral, je napadavec že zbežal z njegovo listnico in 18.000 lirami.

Po Kaličevem opisu so orožniki že drugi dan izsledili napadavca, 21-letnega Micošija iz Loga. Sprva je fant vse tajil, potem pa se je tako zapletel, da ni več mogel skrivati svojega napada. Zdaj premišljuje v ječi, da je težko priti na lahek način do denarja.

TRBIŽ

Prejšnjo sredo se je peljal skozi Trbiž poljski primas kardinal Višinski. Na postaji so ga pozdravili zastopniki mestnih oblasti in domači dekan. Kardinal se je z hip ustavil pri oknu in je prijazno odzdravljajal.

V istem vlaku se je peljal tudi sovjetski znanstvenik profesor Kolmogorov, ki je bil odlikovan v Rimu z Balzanovo nagrado za znanstvena raziskovanja na področju višje matematike.

Na ta način bodo imeli tudi nedeljski lovci krajšo pot v svoje revirje po Kalvariji. To pa omenjamo le zaradi tega, ker so se prijavi tam okoli celo srnjaki. Za naše kraje in v tej sezoni je ta pojav že kar izreden.

STEVERJAN

V veliki sejni dvorani goriškega mestnega sveta je bilo v nedeljo dopoldne veliko kmetijsko slanje. Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo je v imenu ministrstva podelilo za 4 milijone lir nagrad najbolj vzornim kmetovavcem in živinorejcem v naši pokrajini. Med odlikovanci so tudi posestniki iz naše občine. Prvo nagrado v znesku 150.000 lir za umno obnavljanje srednje kmetije je prejel gospodar Komjanc Jože z Valerišča. Tretjo in četrto nagrado pa so seveda Marcel Humar in Anton Pintar.

Dostavimo, da sta bila kot vzorna govedorejca odlikovana tudi Klanjšček Aleksander in Primožič Silvester, oba z Oslavja.

Priznanje našim kmetovavcem nas vesele posebno v teh časih, ko se tudi po naših vaseh vedno bolj pojavlja beg z dežele. Odlikovancem prav iz srca čestitamo.

SOLNIŠKO PREDAVANJE

V nedeljo zjutraj je predaval v Gorici profesor Gesualdo Nosengo, predsednik katoliške zveze srednješolskih profesorjev. Znani proučevavec šolskih in vzgojnih problemov je govoril o socialni dolžnosti učitelja v modernem svetu. V razgovoru je pojasnjeval tudi novi učni načrt za enotno srednjo šolo.

Popoldne je v spremstvu tudi nekaterih slovenskih profesorjev šel na izlet v Steverjan. Proti večeru se je odpeljal v Trst.

KRMIN

Kot vsako leto pripravlja mestni turistični odbor tudi za letošnje poletje tako imenovano »šagro svetega Ivana«. To domače poletno slanje bomo obhajali v drugi polovici meseca junija. Spored slovesnosti je precej bogat. Obsega razstave domačih vin, razstavo pohištva in poljedelskih strojev. Ne bodo pa manjkale tudi druge privlačnosti kot športne tekme, folkloristični sprevedi in seveda tudi neizogibni »luna-park« z vrtiljaki, strelišči, steklenimi palačami in podobno sejmarško kramo.

Te poletne krminske veselice in razstave že resno tekmujejo z goriškim »andrejevanjem«, če ga morda že ne prekašajo.

ZDRUŽITEV KMETIJSKIH ZVEZ?

Goriška pokrajina je gospodarsko že tako slaba, vrhu vsega jo pa potiskajo v krajše videmske in tržaške krogi. To mišljenje je dobilo izraza tudi pri goriški pokrajinski zvezi neposrednih obdelovavcev. Njena tržaška posestrina je namreč izrazila namen, da bi se goriška zveza priključila kar k njej.

Goriški neposredni obdelovavci so se pa tej nameri uprli v posebni okrožnici, ki so jo poslali tudi v objavo časopisju. V njej pravijo goriški kmetovavci, da je treba to vprašanje globlje preučiti, da ne bo goriško kmečko gospodarstvo trpelo. Po-

Iz Goriške

udarjajo tudi, da je goriška pokrajina pretežno kmetijska, medtem ko je tržaška bolj industrijska.

Zaključki izjave niso dovolj jasni, vendar se more sklepati, da bi bilo po mnenju goriške zveze bolj umestno, če bi kmetijske organizacije imele središče v Gorici, ne pa v Trstu.

Modra galica
ali nebakrena škropila?

To vprašanje še ni razčiščeno med vsemi našimi vinogradniki. Medtem ko le težko najdemo kakega vinogradnika na Goriškem, to je tudi v Brdih in v Vipavski dolini, ki bi uporabljal proti peronospori na trtah bakrena škropiva, jih je takih med tržaškimi vinogradniki, še vse polno. Pa ne samo vinogradniki na Tržaškem, tudi nastavlenci tamkajšnjega nadzorništva so vidno prespali razvoj fitopatologije zadnjih 6 let, ker še vedno svetujejo modro galico in apno kot zdravilna in zaščitna sredstva proti peronospori na trti. S takimi nasveti vinogradništvu škodujejo, ker so nebakrena sredstva, kot je aspor, gotovo učinkovitejša in cenejša. Poleg tega je priprava nebakrenega škropiva enostavnejša in hitrejša, škropljenje samo pa mnogo lažje.

Z uporabo nebakrenih škropiv prihrani mo denar in čas.

Barvani ali nebarvani aspor?

V trgovini sta dva asporja: plavo-barvani ali navadni in nebarvani ali »aspor C«. slednji vsebuje vsaj 5% več zaščitne učinkujoče snovi, stane pa ravno toliko kot plavi. Seveda z asporjem C poškopljene trte niso plave in se skoraj ne pozna, ali so poškopljene ali ne.

Je pa že precej vinogradnikov, ki povprašujejo po asporju C, ker vedo, da je plava barva umetno dodana in da ne koristi, pa tudi ne škoduje.

Koliko »asporja« raztopimo v 100 litrih?

Navodilo na zavojih asporja pravi, da napravimo 100 litrov škropiva z 200 grami asporja. Torej zadostuje en kg asporja za 500 litrov škropiva. Držimo se tega navodila za vsa škropljenja v maju in juniju, pozneje pa napravimo 100 litrov škropiva z 250 grami asporja. Večje količine asporja niso potrebne in zato bi bile nespametne, ker bi zametovali denar. Pač pa je potrebno nekaj drugega: uporabljeno škropivo bo mnogo bolj učinkovito, če primešamo med isto nekoliko posebne tekočine, ki npravi škropivo bolj lepljivo, da se bolj prime in več časa deluje. Seveda bomo med nebakrena škropiva primešali tudi koloidno žveplo ali cosan, in sicer po 100 gramov na vsakih 100 litrov škropiva. Tako bo škropivo učinkovito proti peronospori in oidiju.

Kolikokrat bomo škropili
proti peronospori?

Naši očetje so navadno škropili proti peronospori po štirikrat, največ petkrat. Zadnje leto ni bilo potrebnih niti toliko škropljenj. Koliko škropljenj bo potrebno letos

(Nadaljevanje na 7. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenska dramska novost

Tavčarjeva drama „U Honolulu“ v izvedbi J. G.

To je že peto delo, ki ga je napisal Josip Tavčar za oder in ga je SG tudi sprejelo v svoj redni repertoar. In če smo gledali vsa Tavčarjeva dosedanja dela in tudi zadnjega, smo sicer videli, da ima Tavčar vsa svoja dela ubrana na neko svojo noto in da vidi v nalogi dramatika neko, njemu svojsko nalogo, vendar je tudi lahko vsako ugotovil, da je zadnja Tavčarjeva drama še najbolj zanimiva, najbolj enovita in tudi tehnično najbolj napisana.

SNOV DRAME

Tavčar je segel po snov za svoje najnovejše delo v tržaški ambient. Zazrl se je v malomeščansko družbo, katero živi velik del naših rojakov. Ta malomeščanski razred je seveda čisto nekaj drugega, kot je bil v tistem času, ko je posvetil vanj pisatelj Cankar in je opazoval dacarje in filistre in se ponorčeval iz njih in še iz davkarjev, učiteljev, odvetnikov in notarjev. Tržaški malomeščan je danes drugačen. Presit je materialnih dobrin. Iz nič se je povzpela, od prodajavca moke ali morda kruhkov do milijonarja. Stanovanje se mu sveti in hotel bi biti gospod v vsem. Po njegovem je gospod samo tisti, ki ima denar. Družina, zgrajena na denarnem bogastvu, pa se kar naenkrat prične podirati. V dolgočasju in prenaščenosti trgovčeva gospa išče zabave, razvedrila, ima ljubimca (saj to že tudi spada h »gospo«!), nič več ni srčne bližine med družinskimi člani. Mož nima časa, ženi je mož premeček, čeprav ima denar, hčerka vpije na mater in očeta, ki mu ne reče drugače kot »stari«. V tej naveličanosti raste živčnost: cestni hrup tolče po glavah lju-

Glasbeni bienale v Zagrebu

Od 8. maja je v teku v Zagrebu mednarodni festival sodobne glasbe. Festival nosi ime II. glasbeni bienale. Odprla sta ga Moskvska filharmonija s koncertom pod vodstvom dirigenta Kirila Kondrašina in zagrebška Opera s predstavo opere Igorja Stravinskega »Razvratnikovo življenje«. V zvezi s festivalom so priredili mednarodno razstavo publikacij iz Sovjetske zveze, Francije, Italije, Poljske, Češkoslovaške in Avstrije.

Zagrebska filharmonija pa je v nedeljo priredila koncert del Igorja Stravinskega. Ta je sam prispel na festival v Zagreb in se tudi udeležil ene izmed vaj Filharmonije, na kateri je vadila njegove skladbe. Na festivalu bodo izvajali tudi skladbe nekaterih italijanskih skladateljev.

»SAMORASTNIKI« V FILMU

V ateljih ljubljanskega Film-Servisa so te dni začeli snemati novi slovenski film »Samorastniki«, po znani noveli Prežihovega Voranca. Scenarij je napisal po tej noveli Vojko Duletič, režira pa Igor Pretnar. V filmu nastopajo Majda Potokar, Rudi Kosmač, Vladimir Skrbinšek in še vrsta drugih igravcev. V glavnem ga bodo posneli v ateljih »Film-Servisa«, zunanje posnetke pa v okolici Poljčke in v vasi Podsreda. Glasbo za »Samorastnike« je zložil Bojan Adamič.

»ZLATA POROKA« CESCO BASEGGIA Z GLEDALIŠČEM

V Benetkah so proslavili te dni 50-letnico gledališkega delovanja znanega igravca Cesca Baseggia. Njegovo zlato poroko z gledališko umetnostjo so praznovali v gledališču »La Fenice«, ki ga je ob tej priložnosti napolnila elegantna beneška publika. Beneški župan je podaril v znak hvaležnosti in spoštovanja beneškega mesta umetniku starinski cekin, ki so go kovali beneški doži, imenovan »osella d'oro«. Cesco Baseggio si je pridobil posebne zasluge zlasti s tem, da je ponesel Goldonijeve komedije daleč po Evropi in dosegel, da so se priljubile tudi današnjemu občinstvu. O gledališkem delu Cesca Baseggia je govoril znani gledališki kritik Giuseppe Maffioli. Večer se je zaključil z recitalom Cesca Baseggia, v katerem je ta nastopil v nekaterih najbolj znanih prizorih iz Goldonijevih komedij in drugih beneških avtorjev.

di, dekline navija gramofon in vrtil plošče, da bi kričava popevka prevpila cestni ropot, živčna razvranost raste. Hčerka ve, da ima mati ljubimca, tudi ona ga ima in hoče, da pokaže, da je mož, z avtom se vozijo na izlete in ko se srečajo ob demači mizi, vpijejo drug na drugega. Kaj more že ta mati dobrega svetovati svoji hčerki? Laž in prevara kraljujeta v teh ljudeh. Za vse postaja to življenje pekel. Zato si žele vsi po vrsti nekam daleč, kjer je mir, kjer je lepo in toplo, kjer je sredi čudovitega sveta ljubezen. To je Indija Koromandija, to je — Honolulu.

Da, tja si vsi žele. Toda ne morejo. Neki na poti želja omagajo. In končno jim ne preostane drugega, kot da ostanejo in skušajo najti doma tisto bližino, ki ne bo bolela in ne ubijala.

TAVČARJEVA KATARZA

Kdor gleda to Tavčarjevo delo, se pogosto zgrozi. Ali smo res že tako daleč? Ali je naš človek res na pragu brezizhodnosti? V klasični umetnosti smo navajeni videti tudi pot iz stiske, pot v bolj-ši svet. Včerajšnji umetniki, veliki dramatik od grških mojstrov do Shakespearea in drugih so tudi ustvarili življenje z grozoto zmot in krivic in zločinov, a so znali napisati tudi katarzo; tako pretresljivo katarzo, da je šel gledavec iz gledališča pretresen in sam očiščen. To Tavčarjevo delo sicer ne vsiljuje katarze, vendar se zdi, da se ob prikazu tega zelo poudarjenega življenja gledavec vendarle zdrzne in ve da drvi tako življenje v propast. To je Tavčar prikazal in v tem je tudi katarza. Vendar pa bi človek vseeno pričakoval še nekaj: ali je vse v redu, da sicer hčerka ne reče očetu »stari«, ampak celo nekajkrat »očka« in se odpelje s svojim ljubimcem na izlet?

In ali je kar zadosti, da se žena za trenutek skloni do moža, ko pa ni nobenega velikega razloga, po katerem bi mislili, da bo to res držalo; saj se ni nič bistvenega spremenilo.

In kako to, da je končno tudi ljubimec prišel kot »skesani grešnik« in ali mu res lahko gledavec verjame, da misli zares?

Tu se zdi šibka točka drame. Katarza je premalo prepričevalna. Velik režiser bi jo morda znal mnogo bolj utemeljiti in mnogo bolj podpreti. Tu pa je ostala pri besedi. Se več, tu je izhod skoraj vsiljen, premalo v nastopajočih osehah, v njihovi notranjosti utemeljen.

Mlad ruski kipar - upornik

Niso samo književniki Jevtušenko, Ehrenburg ali Viznesenski, ki razburjajo duhove na Vzhodu in Zahodu, ampak tudi slikarji in kiparji se v Sovjetski zvezi s težavo borijo za malo več svobode in individualnosti. Eden najbolj znanih sodobnih kiparjev v Moskvi je 26-letni, v Sverdlovsku na Uralu kot sin judovsko-ruskih staršev rojeni Ernst Neizvestnij. Ministrski predsednik Hruščov je v javnih diskusijah ponovno označil dela Neizvestnija za zoprna, vendar ni šel tako daleč, da bi ga popolnoma onemogočil. Se vedno je slišati diskusije o njegovih delih, ki pa nam na Zahodu niso dostopna.

Sedaj je priredil Münchenski »Komna klub«, ki se ukvarja z najnovejšimi tokovi v slikarstvu, kiparstvu in glasbi, večer, na katerem so prikazali kratek film o delu Neizvestnija, katerega je posnela v umetnikovem ateljeju v Moskvi časnikarka Ingeborg Gampert, ki je živela več let v Moskvi. Gampertova je film predvajala s primernim komentarjem. Filmu je dala naslov »Upor v kamnu in bronu«.

Umetniško delo Neizvestnija razodeva, kot je razvidno iz filma, da je mlajša umetniška generacija Sovjetske zveze sprta s »tabuji« Stalinove dobe. V delih Neizvestnija je po besedah navzočih kritikov opaziti elementarno nadarjenost, ki prekipava genialnih domislekov. Plastike, kot so

DRAMA — ODRAZ SODOBNEGA ŽIVLJENJA

A kljub temu je ta Tavčarjeva drama eno tistih del, ki je res odraz tega čudovitega časa, njegove lepote, pa tudi njegove živčnosti in napetosti. To je drama današnjega človeka, ki je deležen sreče in napredka, pa tudi žrtev nemirnega napredka, ropota, cviljenja in zavijanja. Tavčar je posegel globlje kot marsikateri slovenski sodobni umetnik. Pokazal je človeka slabiča in egoista, nikjer pa kaj drugega. Morda le v služkinji. In vendar se je človek v dvorani spraševal: kaj smo res taki? Kaj smo res taki mi vsi?

Ce je to vprašanje nastalo v srcu vseh gledavcev, potem je tudi v tem že nakazal Tavčar pot v odrešenje.

PREDSTAVA IN IGRA

Predstava sama je bila ena najboljših v zadnjem času. Mladi režiser Adrijan Rustja je bil pred težko nalogo. Zelo posrečeno simbolno inscenacijo je zamislil slikar Jože Cesar. Režiji so priskočili na pomoč tudi dobri tonski efekti Edvarda Martinuzzija in seveda odlična igra vseh nastopajočih. Morda je bilo napačno, da je režiser tu in tam pustil malo preveč karikiranja in rahle patetike, a sicer je dejanje napel in zadel zelo dober ritem. Le delikatna mesta bi morala režija še poudariti, da bi bolj zablestela pisateljeva misel. Težo predstave je nosila Mira Sarđočeva kot Zora, trgovčeva žena. Zaigrala je to težko vlogo, ki živi dvojno, trojno življenje, z veliko življenjsko in ji je dala prepričljiv izraz v naveličanosti, v materinski prizadetosti in v hrepenjenju.

Prav tako je odlično rešil svojo vlogo Jožko Lukeš kot Gregor. Čeprav so si njegovi liki nekje med seboj podobni, je vendar dal temu trgovcu mnogo svojskih potez. Iz prešernosti je rasel v razočaranje in katarzo. Podoba je vseskozi enotna in v tej doslednosti igre je njegova največja odlika. Miranda Caharija je zaigrala predstavnico sodobne mladine: v iskanju, razočaranju, v ritmu glasbe, v živčnosti, v vsem. Skala njenih izrazov je sicer nepopolna; iz kričavosti nenaravno in nelogično prehaja v preveliko mirnost, tako ni pravih prehodov iz čustva v čustvo, iz razpoloženja v razpoloženje. Vendar bo vse to dozorelo v njej z dozorelostjo njene igre. Silvij Kobal, ki je moral nadomestiti obolelega igravca, je dobro zaigral mladega razvajenca, ki je slabič in nezmožen velikih dejanj. Vendar se zdi, da mu vloga ni povsem ustrezala.

Vlogo Maksa, ki jo je odigral Rado Nakrst, je morda malo preveč silila v karikiranost, čeprav je dobila učinkovit izraz v njegovem smehu in poudarku. Vendar se zdi kljub vsemu njegova katarza manj prepričljiva kot njegov prvi nastop. Umirjeno in naravno je zaigrala Zlata Rodškova služkinjo Marijo.

Občinstvo je predstavo sprejelo z navdušenjem.

E. N.

GOSPODARSTVO

Škropljenje sadnega drevja spomladi

Čeprav smo škropili pozimi, ne smemo opustiti spomladanskega škropljenja, ker spomladi nastopijo nekateri škodljivci, katerih pozimi nismo mogli uničiti. Škropiti pa moramo skoraj vse sadno drevje, katerega navadno napadajo tako živalski zajedavci kot glivične bolezni.

PEČKASTO SADNO DREVJE

V to skupino spadata jablana in hruška. Jablane moramo obvarovati pred škrlupom in plesnijo ter pred sadnim črvom in rdečim pajkom. Proti škrlupu škropimo z raztopino »mezene«: v 100 litrih vode raztopimo 200 gramov, to je 2 na tisoč »mezene«. Jabolčna plesen pa je ista kot oidij na trti in jo tudi enako uničujemo, to je z žveplom, a je bolje, če jo uničujemo s »kathane«, katerega raztopimo po 100 gramov kar med mešanico »mezene«. Škropimo pa takoj, kakor hitro smo opazili boleznijo. Proti rdečemu pajku škropimo z Ovi fac, in sicer v 0.15 odstotni raztopini, proti škodljivcem, ki nam sčrvijo sadje pa škropimo z gezarolom ali gaberolom, s carposanom ali svinčnim arzenatom. To sredstvo vedno bolj opuščajo, ker strup predolgo deluje in ves ta čas ne smemo uporabiti ničesar izpod drevesa. Škropljenje proti črvi izvedemo prvič okoli 15. maja, potem ga pa moramo ponoviti vsaj 3-krat s presledki tedna dni, ker se leteči zavihaji ne razbubijo istočasno in začnejo nekateri letati in polagati jajčeca tudi 25 dni za drugimi.

Hruške imajo največ škode od škrlupa in črvi. Primerno škropivo proti obojema je raztopina »mezene« (0.2%), kateri še primešamo 0.2% »gesarola 50« ali »gaberola 50«. Gesarol in gaberol sta popolnoma enaka. Razlika je le v tem, da sme z imenom »gesarol« danes razpolagati le švicarsko podjetje Geigy, ki je sestavilo to prvovrstno rastlinsko zaščitno sredstvo in ga odstopilo za nekaj let firmi »Montecatini«. Po prenehanju medsebojne pogodbe, je ime ostalo podjetju »Geigy«, »Montecatini« pa izdeluje isto snov in jo prodaja pod imenom »gaberol«.

KOŠČICARJI

Koščičarjev je več kot pečkarjev, a za nas sta predvsem važni breskev in češnja, marelice, češplje in slive so podrejenega pomena.

Kljub poznojesenskemu in spomladanskemu škropljenju proti kodravosti in smolikavosti se pojavljajo na breskvah še vedno mladi listi, ki so nenavadno veliki, zgrbančeni in navadno bolj rdečkaste barve. To so znaki kodre, proti kateri škropimo zopet z »mezene«, to je z istim sredstvom, kot smo škropili konec jeseni in v marcu. Toda medtem ko smo takrat škropili s 1/2% mešanico, ker smo v 100 litrih vode raztopili 1/2 kg ali 500 gramov »mezene«, škropimo sedaj — in za deset dni še enkrat — z bolj šibko mešanico, in sicer raztopimo v 100 litrih vode samo 200 gramov »mezene«. Koristno in priporočljivo je primešati raztopini »mezene« vsako-

krat po 100 gramov koloidnega žvepla, ki onemogoča razvoj oidija (svinčena bolezen).

Češnje zelo rad napada zmrzlikar ali mali pedic, katerega ličinka-gosenica uničuje češnjevo listje. Proti temu škodljivcu se borimo s svinčnim arzenatom (1 kg na 300 litrov vode) ali »gesarolom (gaberolom) 50«. Ta sredstva pa ne zaščitijo češenj pred črvi. To preprečujemo s škropivom »rogor«. Ta je hud strup, a obdrži svojo strupenost le malo časa in zato lahko z njim škropimo dozorevajoče češnje. Za pripravo škropiva vzamemo le 100 gramov »rogor-ja«, katerega premešamo s 100 litri vode. Škropimo pa takrat, ko je sad že precej debel in začenja spreminjati barvo od zelene v bolj svetlo in se na kakšnem redkem sadu že opaža malo rdečila. Škropljenje mora biti izvršeno z veliko pozornostjo, tako da je zadet vsak plod, ker le tako bo prav gotovo brez črva. V takem plodu »rogor« zamori jajčeca ali že zarojenega črva, potem pa izgubi svojo strupenost, tako da dozorele češnje brez skrbi lahko uživamo in prodamo. Paziti pa je potrebno, da ne škropimo že preveč dozorelih češenj.

Škropljenje z »mezene« zelo koristi tudi marelicam, posebno pa slivam in češpljam, ker tudi te napada škrlup. Koliko zalže to škropljenje, lahko pove tisti, ki to redno dela.

Zgoraj smo povedali, zakaj, kdaj in s čim sedaj škropimo naše sadno drevje. Nismo pa omenili listnih uši, ki napadajo vse vrste sadja, posebno pa mlada drevesa. Proti vsem listnim ušem so učinkoviti tetrafid, carposan, toxfid in samo v Italiji prodajajo še najmanj 100 drugih pripravkov, s katerimi se uspešno borimo proti listnim ušem.

Modra galica ali nebakrena škropila?

(Nadaljevanje s 5. strani)

ne moremo vedeti, ker je potreba po škropljenju odvisna od razvoja v prirodi. Lahko bodo potrebna samo 3 škropljenja, lahko pa tudi 10. Lahko bomo prenehali s škropljenjem v drugi polovici julija, lahko pa bomo morali škropiti proti peronospori še avgusta in tudi septembra.

Na vsak način je potrebno, da škropimo okoli 15. maja, drugo škropljenje je potrebno neposredno pred cvetenjem, ko primešamo med škropivo kakšno sredstvo proti grozdnemu molju ali koseljaku, n. pr. 40 do 50 gramov »carposan«, ali 100 gramov »Cidial 50 L«, ali 150 gramov »Panam« ali 350 gramov svinčnega arzenata na 100 litrov škropiva. V drugi polovici julija moramo tudi škropiti proti peronospori. Takrat se začnejo pojavljati kiseljaki drugega roda in zato primešamo med škropivo zgoraj navedeno količino »Cidial 50 L« ali »Panam«. Ti dve sredstvi sta za ljudi le malo strupeni in zato že nekaj dni po škropljenju lahko uživamo dozorevajoče grozdje, medtem ko bi ga ne smeli, če bi primešali med škropivo »carposan« ali svinčeni arzenat, katerih strupenost izgine komaj po obilni plahi.

Jubilej - dežnika

Letošnje leto bi moralo biti nekam prav deževno. Obhajamo namreč jubilej, 75 let, odkar se je razvila industrija dežnikov. Leta 1852 je Samuel Fox priglasil svoj patent za dežnik v takšni obliki, kot ga imamo danes. Od takrat dalje se je dežnik splošno udomačil kot potrebno sredstvo v deževnem vremenu. Fox je izumil dežnik z ročajem, vzmetjo za odpiranje in s kovinskim ogrodjem pod suknom.

Neko nerodno obliko dežnika, ki se ni mogel zapirati, so poznali že davno poprej v vzhodnih deželah. Slike v Egiptu so kazale bogove in faraone sedeče pod orjaškimi dežniki. V orientalskih državah je bil dežnik znak kraljeve oblasti. Indijski maharadžje so v srednjem veku dodajali svojim zvenečim naslovom še ime »gospod tolikih in tolikih dežnikov.«

Dežnik je pomenil pravzaprav streho ali nebo, ki je drugačno nad maziljenimi glavami kot pa nad temeni navadnih smrtnikov. Dežnik, okrašen na vse mogoče načine, je dajal ugled osebi, ki ga je imela razpetega nad sabo; držal ga je nad njo seveda kak suženj ali dvorjan.

Sele Kitajci so se z dežnikom varovali pred dežjem. Iz te države so ga raziskovalci prinesli v Evropo šele v 17. stoletju, bolj kot neko čudo, kakor pa za praktično uporabo. Kitajski dežniki so imeli bambusove palčke in so bili pripeti z oljnatim papirjem. V Evropi so se dežniki najprej

priljubili pri ženskah bogatih slojev, da so si obvarovale dragocene obleke pred vremenskimi nepravilnostmi. Lakaji so imeli nalogo spremljati goste z dežniki od veže palače do kočij, kot to še danes delajo vrtarji velikih hotelov.

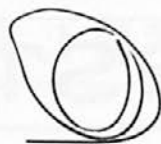
Prvi Anglež, ki se je pojavil z dežnikom na cesti, je bil neki doktor James Hanway. Vse se mu je smejalo kot razvajenemu mehkužcu. To je bilo v začetku 18. stoletja. Hanway je dosti potoval po Perziji in Kitajski in je spoznal korist take osebne strehe v slabem, pa tudi v žgočem vremenu. Ofenzivo proti dežniku so začeli prvi londonski kočijaži, ki so se zbalji za svoj zaslužek. V dežju so meščani vedno najemali kočije, dežnik jih je pa začel izpodrivati. Končno je tudi prodr.

V zadnjih dveh stoletjih je postajal vedno bolj lahek in priročen. Sprva so dežnike imenovali tudi »Robinson«, po tistem slavem dežniku, katerega si je ukrojil samotar Robinson Crusoe iz živalskih kož. Prvi dežniki so bili visoki tudi do dva metra in so tehtali po nekaj kilogramov. Takšni so se v anglikanski cerkvi, pa tudi po južni Italiji ohranili še do danes pri nekaterih cerkvenih obredih.

Sele pred 75 leti je Fox dal dežniku današnjo obliko. Danes že kar ne moremo pogrešati te priprave, čeprav ima že hudega tekmeča v dežnih plaščih.

V vrtincu

R. B.

32.

»Poskusiva ondi,« se odloči narednik. V dolgi in zakajeni dvorani je sedelo ob točilni mizi le še nekaj gostov na visokih stolih, v kotu še neki ljubezenski parček, blizu vrat pa dva postarna moža.

»Oprostite, kdo zna nemško?« zavpije narednik.

Tisti zaljubljenec se oglasi: »Nekaj drobtin mi je še ostalo. Kaj želite?«

Narednik mu pomoli listič. Oni slovkujc: »Prva beseda pomeni pomoč. Čakajte, ta je — slaščičarna — potem policija. Podpis pa je: Divna Skrinjar.«

»Ta,« se obrne narednik k tovarišu. »Prav nanjo moramo paziti. Zaprta... s'adole-darna, katera?«

A, to bo pa tista od onega južnjaka,« se oglasi kavarnar. »Nič dobrega še nisem slišal o njem.«

»Alo, tja,« je narednik potegnil tovariša za sabo.

V petih minutah sta bila na mestu. Hiša je ležala v temi, vsaj spredaj ni bilo nobene luči. Moža sta na tiho šla za hišo; aha, skozi oknice v prvem nadstropju se vidi soj luči.

Narednik je zgrabil tovariša za roko: »Ni nekdo zavpil?« Nagnil je glavo proti kletnemu oknu. Zdaj zopet! Da — nekdo vpije na pomoč. Zdaj se je glas že jasno razločil, čeprav so bila okna trdno priprta.

Opazila sta ozke stopnice, ki so vodile navzdol. Narednik je posvetil; našel je železen drog, s katerim bi se dalo vlomiti vrata.

V trenutku, ko je narednik stopil k vratom, je ugledal cev revolverja naperjenega proti sebi. Še predno se je zavedel, sta počila dva strela.

—0—

Piciriddujeva žena je zaman poskušala, da bi odvrnila moža od strašne namere. Zdaj je obžalovala, da se Divni ni posrečil beg. Če bo mož nesrečnico usmrtil, kakor namerava, umor ne bo mogel ostati prikrit, tudi če bodo truplo vrgli v vodo glo-

boke ilovnate jame. Bala se je, kaj bo prišlo iz vsega tega.

Možu je najprej postavila večerjo na mizo. Prinesla mu je tudi veliko steklenico vina. Upala je, da se bo docela opil in da bo zaspal. Potem bo šla v klet in bo žensko spustila, pa naj se zgodi, kar se hoče.

Možak je pil in pil, toda vino se ga ni prijelo. Se vedno je jecljal, da mora opraviti svoje delo. Nenadoma je planil s stola in pograbil samokres.

»Čez deset minut pridi dol. Prinesi tudi rjuho, da zavijemo truplo. Voziček sem že pripravil na dvorišču,« je zarjovel.

»Ne, ne, te prosim!«, se mu je obesila za komolec.

Sunil jo je od sebe in ropotal v klet. Ko je stopil, je jetnica vpila, da je strašno odmevalo pod oboki.

Krepko je zaklel.

Ko je za hip umolknila, je dvignil glavo in prisluhnil. Niso to koraki — tam zunaj? Divna je spet začela vpiti na pomoč. Piciriddu je tipal proti zadnjim vratom. Nekdo buta vanje z železnim drogom. Stopil je za korak nazaj in naperil samokres proti vratom. Ko se se zrušila in se je na pragu pokazal obris človeške postave — je brez pomisleka sprožil.

Divna je tudi zaslišala korake. Iz vsega grla je spet začela vpiti na pomoč. Zazdelo se ji je, da nekdo gre proti njej. Zdaj, zdaj jo bo ustrelil! Zarka luč ji je posvetila v oči, da si je zakrila obraz. Od daleč je slišala, da ji nekdo mirno prigovarja. Ničesar ni razumela, čuti'a je le, da jo je nekdo prijel za roko.

Trikrat jo je neznanec vprašal: »Skrinjar?« Prikimala je. Sele zdaj je videla, da jo je mož v policijski obleki prijel za roko in jo vlekel iz kleti. Šla sta mimo nekoga, ki je ležal na tleh in stokal. Policist se je sklanjal nad na tleh ležečo postavo. Divna je prepoznala v njej svojega ječarja.

»Za desetinko sekunde sem bil hitrejši od njega,« je stražnik pojasnjeval naredni-

ku, »če ne, bi bil njegov strel pogodil naju.«

»Kam je zadet?«

»V trebuh. Težko jo bo odnesel. Žal mi je, a ni šlo drugače.«

»Ostani pri njem,« je velel narednik. »Poslal bom zdravnika.«

Ko je narednik spet prijel Divno za roko, je ona zavpila. Z znamenji mu je dopovedovala, da je ranjena.

V tem je že pridirjal policijski avto. Na policiji so Divno za silo obvezali.

Samo je planil s postelje. Telefon zvoni. Hlastno je pograbil za slušalko.

»Tukaj Divna,« se je oglašil slaboten ženski glas. Ona? Se kdo šali z njim? V hipu je bil pri sebi. »Nekaj strašnega sem preživela,« je nadaljeval ženski glas. »Sem na policijskem ravnateljstvu. Zdaj me bodo odpeljali v hotel. To sem vam hotela najprej javiti, da ne boste zame v skrbeh.«

»O, Divna, pa še v kakšnih skrbeh sem bil,« je odgovoril Samo. »Hvala Bogu, da ste spet tam. Takoj bom prišel v hotelsko vežo.«

V naglici se je oblekel in šel dol. Nekaj minut za njim je prišla tudi ona. Zdrznil se je, ko je opazil, da nosi roko v obvezi. Zalostno se je nasmehnila: »Ni z'omljena, samo spahnjena.«

V naglici mu je pojasnila vse dogodke. On jo je pogladil po roki: »Divna — kako sem srečen, da se vam ni kaj hujšega pripetilo. Kaj pa zdaj? Jaz moram jutri odleteti v Rim.«

Ona ga je odločno pogledala: »Tudi jaz bom šla.«

»Z ranjeno roko?«

»Na noben način nočem več ostati tukaj in sama.«

»Dobro, sedaj je pa treba malo počivati. Kmalu bo tri zjutraj. Ob osmih vas moram zbuditi, čem?«

»Seveda — torej lahko noč!«

Pogledi, s katerimi sta se ločila, so več povedali kot besede.

Med poletom proti Rimu je ostala Divna mirna. Mislila je na nevarno dogodivščino, ki sta jo s Samom še prejšnjo noč prestala. Čeprav je on govoril nekam brezbrizno o vsem tem, je bila ona še vedno v skrbeh zanj. (Dalje)

Steza, ki je vodi'a od pristave do Wildparka, je zdaj blatna in polna luž, katere moram preskakovati. V Wildparku stoji zdaj polno novih zgradb. Od sprednje strani, kjer je bil nekdanji glavni vhod, je zdaj — sodeč po napisih — nezaposlenim vstop prepovedan. Kot se zdi, gre za nekako veliko vrtnar'jo ali nekaj podobnega. Nekdanje grede pod steklom še obstajajo, vendar npravlja vse veliko bolj zanemarjen vtis. Danes pač ni na razpolago na tisoče delovnih sil — zastonj, ki so morale skrbno negovati vsak kvadratni meter zemlje, pod nadzorstvom z brzostrelkami oboroženih stražarjev in strogih kapotov, ki so rjovel naj-več že zaradi tega, da so napravili dober vtis na SS-ovske nadzornike. Nekaj otrok se podi okrog. Radovedno me gledajo, kaj delam tukaj, v tem blatu in lužah, ki se scejajo izpod zadnjih kupov talečega se snega.

Obidem nekdanji Wildpark in stopim vanj s strani ceste, ki vodi ob taboriščnem zidu. Tam ni nikake ograje več. Pred menoj je naselje novih stanovanjskih hiš, večjih in manjših. Vse se zdi še nekam improvizirano, razmetano, grajeno brez pravega reda. Verjetno je bilo zemljišče v naglici razkosano in dodeljeno na razpolago za gradnje. Nekdanje edino stanovanjsko poslopje v Wildparku, podobno graščinski pristavi, še stoji in 'o njega vodi stezica, ki je označena s tablico kot zasebna in da je vožnja po njej prepovedana. Bogve če stanujejo v pristavi še

Svidenje z Dachauom

E. Z. 7.

isti ljudje kot takrat? Včasih smo videli dve mlajši ženski in nekaj otrok, katere smo včasih mimogrede pobožali. To so bila edina človeška bitja, ki so kazala do nas človeška čustva.

Nekdanjega ribnika, v katerem smo se nekajkrat naskrivaj kopali, ni več najti. Najbrž so ga izsušili zaradi potrebe po stavbiščih. Komaj da uganem, kje je bil, in še to bolj po vegetaciji in po ostankih nekdanje čolnarne. Vsenaokrog stoje nove stanovanjske hišice. Ostal pa je še tisti del Wildparka, ki je mejil na taborišče in na kanalizirano rečico, ki je delila Wildpark od SS-ovskega taborišča, morišča in krematorija. Od tam smo nekega zgodnjega poletnega dne slišali strele, s katerimi so pokončali okrog sto ruskih častnikov, ki so bili nekaj mesecev zaprti v taborišču. Voziti so morali kuhinjske vozove s hrano. Bogve če so slutili, kak konec jih čaka. Bajc so jih pokončali s strelji v t'lnik. Tam smo nekega sončnega junijskega jutra zvedeli tudi za novico, da so zahodni zavezniki odprli novo fronto, nam pa dal'no upanje na bližnjo osvoboditev.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

PREGLED LETOŠNJE SMUČARSKE DEJAVNOSTI V EVROPI

Francoz Perillat in Avstrijka Zimmermannova najboljša smučarja 1963

Smučarske sezone je že konec. Sportniki se bodo takoj vprašali, kdo se je letos najbolj odlikoval. Pregledali smo vse tekme, jih ocenili in dobili naslednjo vrednostno lestvico:

1. GUY PERILLAT (Francija)	4,45 t.
2. E. ZIMMERMANN (Avstrija)	3,15 t.
3. L. LEITNER (Nemčija), NENNING (Avstrija) in LACROIX (Francija)	2,85 t.
6. BONLIEU (Francija)	2,30 t.
7. SCHRANZ (Avstrija)	2,20 t.
8. GRUENENFELDER (Svica)	2,15 t.
9. STIEGLER (Avstrija) in SENONER (Italija)	2,00 t.

Letos se je torej najbolj izkazal Francoz Guy Perillat, ki je zmagal v skupni lestvici s precejšnjo razliko. Hitri Guy je zmagal v alpski kombinaciji v tekmah v Zermattu (2. L. Leitner), v Meribelu (2. Schranz), v Wengen-Lauberhornu (2. Schranz) ter bil 2. v Kandaharju (1. Bonlieu!). Perillat pa je razočaral v Kitzbühlu (bil je samo 5., zmagal je Egon Zimmermann) in zlasti v predolimpijskih tekmah v Innsbrucku (uvrstil se je na 9. mesto! Prvi je bil Nanning). Perillat se je odlikoval posebno v slalomu. V tej disciplini je zmagal v Zermattu, v Wengen-Lauberhornu in v Megevu, ter bil drugi v Kitzbühlu in Chamonixu-Kandahar. V Innsbrucku pa je bil deveti! V smuku se je dobro branil in prav tako v veleslalomu.

Poleg Perillata sta se letos posebno odlikovala Francoza Lacroix in Bonlieu. Lacroix se je uvrstil na tretje mesto, Bonlieu pa na šesto v skupni lestvici. Tudi Lacroix je bil zelo stalen, saj se je uvrstil na tretje mesto v disciplini alpskih kombinacij ter na četrto mesto v smuku. Bonlieu pa je bil drugi v disciplini slaloma. Lacroix je bil prvi v alpski kombinaciji v Adelbodnu, drugi v tekmovalni »3/3« ter osvojil tri tretja mesta v Zermattu, Kitzbühlu in v Innsbrucku. Bonlieu pa je slavil veliko zmago v tekmi Kandaharja. Lacroix se je odlikoval v smuku (1. Adelbodnu in številni častni izidi: 3/3, Innsbruck, Wengen-Lauberhorn, Kitzbühel itd.). Bonlieu pa je najbolj ugajal slalom (1. Kandahar-Chamonix).

Častno so se izkazali tudi ostali Francozi: Mauduit (2. v disciplini veleslalom), ki je bil prvi v Kranjski gori, tretji v Adelbodnu in četrti v »3/3«, Killy, ki je bil trikrat drugi v Megevu in v Kandaharu (smuk) ter v Adelbodnu (veleslalom) in še tretji v veleslalomu »3/3«, Arpin (2. v alpski kombinaciji v La Toussuireu in četrti v alpski kombinaciji v »3/3«), Stamos (1. v Cortini), Viollat (dva druga mesta v smuku: Wengen in Adelboden) ter Bozon, ki pa je precej razočaral svoje navijače (3. v alpski kombinaciji v St. Moritzu in 5. v slalomu v Wengenu).

Ceprav so Francozi uvrstili med prvo šestorico kar tri predstavnike, so v vodstvu skupne lestvice moških Avstrijci. Med prvo dvajsetorico so samo štirje Avstrijci, ki na so nabrali največ točk.

Lestvica (po državah za moške) je naslednja: 1. AVSTRIJA (4. predstavniki) 10,20 točke, 2. FRANCIJA (3. 9,60), 3. NEMČIJA (2) 4,70, 4. SVICA (2) 3,15 in 5. ITALIJA (1) 2,00.

Najboljši Avstrijec je Egon Zimmermann, ki je drugi v skupni lestvici, tretji je Nanning, sedmi je Schranz in deveti Stiegler. Egon Zimmermann se je odlikoval zlasti v alpskih kombinacijah (2. v skupni lestvici) in v smuku (2. v lestvici). V Megevu je zmagal tako v smuku kot v alpski kombinaciji, v Kitzbühlu pa je ponovil isti uspeh. V Wengen-Lauberhornu je bil tretji v slalomu in v alpski kombinaciji, v Innsbrucku tretji v kombinaciji. Zelo stalen je bil Nanning, ki deli tretje mesto v skupni lestvici. Nanning je bil četrti v disciplini alpskih kombinacij in tretji v veleslalomu. Nanning se je najbolj odrezal prav v predolimpijskih tekmah kjer je bil prvi tako v slalomu kot v alpski kombinaciji ter drugi v smuku. Znani sta tudi zmage Nanninga v Zell am See za pokal Tonija Marka in v tekmovalni »3/3« (veleslalom). Strokovnjaki so upali, da se bo Schranz letos bolje izkazal in bil med prvimi (osvojil je sedmo mesto v skupni lestvici). Schranz je dosegel samo eno blestečo zmago: prvo mesto v smuku v tekmi Wengen-Lauberhorn, čeprav je osvojil številna častna mesta (2. v Innsbrucku tako v slalomu kot v kombinaciji, 2. v alpski kombinaciji v Wengenu, 2. v kombinaciji v Meribelu, 3. v Megevu, tako v smuku kot v alpski kombinaciji). Med prvo desetorico najdemo še Stieglerja, ki je deveti. Najljubša disciplina za Stieglerja je veleslalom (3. mesto). Stiegler je zmagal v alpski kombinaciji v La Toussuireu in v slalomu v Kranjski gori, bil drugi v alpski kombinaciji v Megevu in v slalomu prav tako v Megevu.

Od ostalih Avstrijcev moramo omeniti še Huga Nindla, ki je bil prvi v alpski kombinaciji v Oslu, drugi v smuku v Kitzbühlu in tretji v Wengen-Lauberhornu ter četrti »3/3«. Ni treba omeniti, da je prav smuk najljubša panoga Huga Nindla. Tako Heini Messner kot Adalbert Leitner sta dosegel zadovoljive uspehe. Messner je bil drugi v alpski kombinaciji v Arosi in drugi v smuku v Zermattu. V Kandaharju je bil 3. (smuk) in v »3/3« (smuk) pa četrti. Leitner pa je včasih razočaral, ker je bil samo enkrat 3. (smuk v Zermattu) ter trikrat četrti.

V neizprosni boju med Francozi in Avstrijci (skupno 15 smučarjev) ni bilo mnogo mesta za smučarje ostalih držav. Med prvimi dvanajstimi sta dva Nemca (L. Leitner in Bartels), dva Svicarja (Grünenfelder in Minsch) ter Italijan Senoner.

Ludwig Leitner je izbojeval številne zmage in se tako uvrstil na tretje mesto v skupni lestvici najboljših smučarjev sveta v letu 1963. Zmagal je v smuku za tekme v Kandaharju in v slalomu (najboljša njegova disciplina) v Kitzbühlu, bil drugi tako v slalomu kot v alpski kombinaciji v Zermattu, drugi v alpski kombinaciji v Adelbodnu in drugi v slalomu v Chamonixu-Kandahar; v skupni lestvici je bil tretji. Leitner se je častno izkazal v Adelbodnu v vseh disciplinah (3. v slalomu, 4. v smuku in 5. v veleslalomu). Tudi sorojak Bartels se je častno izkazal, saj je bil prvi v smuku v tekmi »3/3« in drugi v alpski kombinaciji v Kitzbühlu. Omeniti moramo še Nemca

Burgerja (2. v slalomu v Wengenu in 4. v alpski kombinaciji) in Wagnerberga (2. v slalomu v Adelbodnu in 5. v smuku v Kitzbühlu).

Veliko presenečenje predstavlja Grünenfelder, najboljši Svicar, ki se je uvrstil na 8. mesto v skupni lestvici. Grünenfelder je osvojil prvo mesto v lestvici veleslalom. Mladi Svicar je zmagal v alpski kombinaciji v St. Moritzu in v Arosi, bil drugi tako v Kranjski gori kot v Adelbodnu (obakrat veleslalom) ter četrti v slalomu v Adelbodnu. Dober je bil tudi Minsch, ki je nepričakovano bil prvi v Innsbrucku (smuk) ter drugi v veleslalomu v »3/3« ter tretji v alpski kombinaciji. Minsch je bil četrti v smuku, njegova najboljša disciplina je bila smuk, tudi v Megevu. Dober je bil tudi Mathis, ki je osvojil dve tretji mesti v slalomu (Kitzbühel in Zermatt).

Najboljši Italijan je bil Senoner, deveti v skupni lestvici. Zmagal je sicer samo v smuku v Zermattu, čeprav je osvojil številna častna mesta (3. v slalomu in alpski kombinaciji v »3/3« in 3. v alpski kombinaciji v Adelbodnu, 4. v alpski kombinaciji v Kitzbühlu in v veleslalomu v Adelbodnu). Izkazali so se tudi Pedroncelli (1. v slalomu v »3/3«), De Nicolo (1. v alpski kombinaciji v Selvi) ter Mahlknecht (4. v Zermattu tako v slalomu kot v alpski kombinaciji). Omeniti moramo tudi Jugoslovana Lakoto, ki je zmagal v alpski kombinaciji v Courmayeuru za pokal Gilera.

Preden si ogledamo lestvice v posameznih disciplinah, kratko preglejmo, katere so bile letošnje največje smučarske tekme. Najvažnejše tekmovalje je bilo v Innsbrucku, kjer so bili predteki za zimske olimpijske igre. Odlikoval se je Avstrijec Nanning (1. v slalomu in 2. v smuku in 1. v alpski kombinaciji). Važno je bilo tekmovalje za Wengen-Lauberhorn pokal, kjer se je odlikoval Perillat (1. v slalomu in v alpski kombinaciji; v smuku je bil 1. Schranz) in prav tako bi lahko rekli o nastopih v Kitzbühlu, kjer je prednjačil Avstrijec Egon Zimmermann (1. v smuku in v alpski kombinaciji; v slalomu je bil 1. L. Leitner). Zanimive so bile tekme v Adelbodnu, kjer je žel velik uspeh Francoz Lacroix (1. v slalomu, v smuku in v alpski kombinaciji; v veleslalomu je zmagal Svicar Grünenfelder). Egon Zimmermann je ponovil uspeh tudi v Megevu za pokal Allais (zmaga v smuku in v alpski kombinaciji; v slalomu je bil prvi Perillat), Perillat pa se je maščeval v Zermattu (1. v slalomu in v alpski kombinaciji; v smuku je bil 1. Senoner).

(Konec prihodnjic)

Dnevno več kot ena milijarda - ukradena

Poleg različnih mednarodnih družb ali intrnacional, obstaja še ena, menda najboljša, in sicer tajna mednarodna družba hotelskih tatov.

Izračunali so, da ukradejo tujim gentlemenski tatovi vsak dan gostom iz hotelskih sob za 1 milijardo dvesto milijonov lir draguljev, zlatenine, denarja in drugih vrednosti. Prvi hip se zdi kar neverjetno, toliko in v — enem dnevu! Seveda, po razkošnih hotelih milijardarjev, kot so »Waldorf Astoria« v New Yorku, »Imperial« v Tokiu, »Ritz« v Londonu, »Peninsula« v Hongkongu in drugi taki po vsem svetu.

Člani Mednarodne hotelske tatinske družbe se prav nič ne razlikujejo po zunanosti od drugih bogatih hotelskih gostov. Znaajo se imenitno prikriti. V San Franciscu nastopajo na primer kot bankirji iz Nize, tu pa kot petrolejski magnati iz Texasa; v Singapurju se pojavijo kot evropski veletovarnarji, v Tokiu pa kot filmski zvezdniki. Vse papirje, avte, denar jim preskrbi njih družba. Zato pa tudi gredo na gotovo.

Ne plezajo več kot pajki po hotelskih pročeljih, njih tatinska tehnika je danes vse bolj spretna. Danes se pojavijo morda v Buenos Airesu, čez več mesecev šele pa kje v Sydneyju. Ko pazljivo preberejo iz

dnevnikov imena hotelskih gostov, se nastanijo v istem hotelu in opazujejo kretanje in navade tujcev. Pridobijo si z bogatimi napitninami zaupanje sobaric in slug, ponaredijo ključe in odpirajo sobe gostov navadno med sedmo in enajsto uro zvečer, ko so tuje pri večerji ali pa plešejo. Za cilj si običajno izbere kako sobo poleg stranišč, pred vlomom potegnejo vodo za izplakovanje, da šumenje v školjki preglasi vsak njihov sumljiv ropot. Svoje delo opravijo ti tatovi z matematično sigurnostjo.

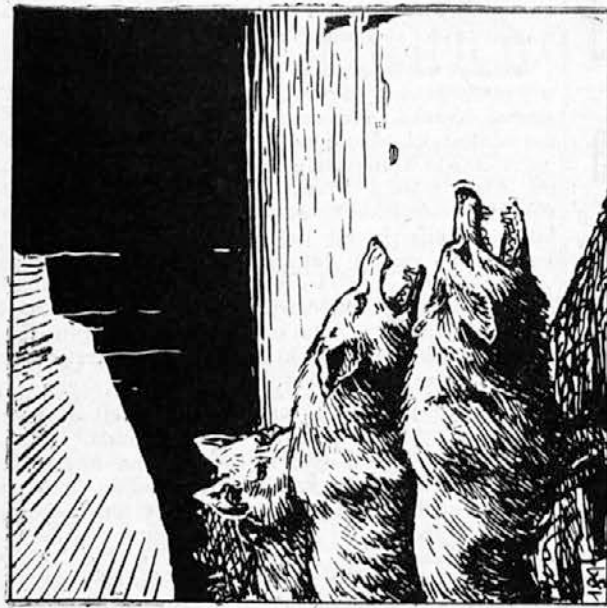
Proti hotelskim tatovom je mednarodna policija organizirala posebno izvežbano detektivsko organizacijo. Ker bogati potniki zavarujejo svoje dragocenosti, se zavarovalne družbe poslužujejo tudi zasebnih detektivov. V Ameriki je znan kot izredno spreten detektiv že 71-letni Artur Barry. Izkustva, kako izvohati tatove, si je nabral v dolgih letih, ker je bil tudi sam — hotelski tat. V svoji »praksi« je nakradel kar za 11 milijonov dolarjev dragocenosti in denarja po sobah prvovrednih hotelov. Obsojen je bil na 20 let ječe. Po prestani kazni je menjal obrt tako, da je iz tatú postal detektiv. Mednarodna družba njegovih bivših tovarišev je pa še vedno na delu.

187. Gladina je bila pokrita z divjimi čebelami, ki so besno brenčale in zbadale vse, kar so mogle doseči. Kajini trdi glavi pa niso mogle do živoga. Mavgli se je neprestano potapljajal in priganjal k hitrosti. Mudilo se mu je v boj, v mirni zaliv, kjer je preplašene dole pričakovalo pogumno sijonsko krdelo.

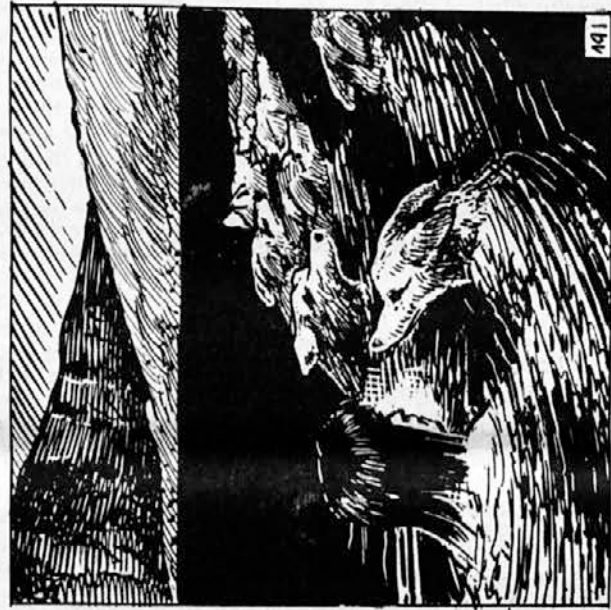
188. Polovica dolov pa je med tem opazila past, v katero so popadali njihovi tovariši v prvih vrstah. Ker so vedeli, da sleherno zadrževanje na bregu pomeni gotovo smrt, so poskakali v vodo nekoliko niže, tam, kjer se je soteska razširila. Toda tudi tam so jih preganjale čebele in vodni tok jih je nosil s seboj do zaliva.

189. Mavgli je slišal, kako je brezrepi vodnik med plavanjem hrabil svoje krdelo in ga pozival na boj s sijonskimi volkovi. Ti so jih že pričakovali in v megli so se svetile njihove jezne oči. Doli pa so bili utrujeni in preplašeni. Njihovi kozuhi so bili premočeni in so postali težki, da so plavali z največjim naporom.

190. Tedaj je Mavgli posegel v boj. Potopil se je pod vodo, potegnil za seboj krepkega dobla, priden je ta utegnil odpreti gobec. Na vodni površini so se pokazali rdeči madeži in dolovo truplo je priplaval navzgor obrnjeno na bok. Mavgli se je znova potopil in znova je z njim vred izginil dol ter se mrtev dvignil na površino.

191. Gladina se je barvala s krvjo. Tedaj so rdeči psi opazili, da jih nekdo napada od zadaj. Bili so v pasti. Spredej so nanje prežali sijonski volkovi, zadaj pa sta mednje sejala smrt mali narod in gola opica, ki jih je zvalila k pečinam. Poskušali so se v vodi obrniti, toda tok jih je gnal naprej. Krdelo se je zbegalo.

192. Nekateri so hoteli na breg, nekateri naprej, tretji nazaj. Najpogumnejši so izživali Mavglia na boj. V tej zmešnjavi se je Kaja poslovila od prijatelja: »Mali narod se vrača domov. Tudi jaz pojdem spat, ker nisem iste krvi, kot volkovi. Dober lov, bratec!« Obrnila se je proti bregu, kjer je takrat zaplesala volčja senca.

Za
naše
najmlajše

33

DO AKOBAKROD Y-A-J-ZGD
ANDZUHK
RIŠE: MIKI
MUSTER